

ÁR NDUJ AR TIMOTEO

Ar 'bet'o he'mi bi 'yot'a ar Pablo bi mēmpa ar Timoteo

Ar nzengwa

¹ Nuga dar Pablo, ár mpotegi ar tsi Hmu Hesukristo, ngu xki hñuxkagi Jö ma Pohotehu ne ma tsi Hmuhu Hesukristo, gehnu ma ndo'mihu.

² Di ot'a nunar he'minu, Timoteo, ngu ma t'u'i, ngetho da zo'a'i ár mhö Jö ne ga ñ'emui. Jö ma Dadahu ne ma tsi Hmuhu Hesukristo da hwék'a yá ñho, ne da ko ár müi da max'i gi 'bu n'ar hogam'ui.

Nsipabi ya gamfi da jamasu ya ts'ont'uti xi 'ñep'u

³ Ngu da a'anu Efeso ngi kohnu, ne ngi hñökwa nu'u togo utwa ya ku ma'ra ya nt'uti himbi zogag-ihu ar tsi Hmu. Da xi'a njap'u nú'mu ndi 'ba ar 'ñu ngar ma Nmasedonia.

⁴ Da a'i n'ehe ngi xipa ya ku hinge nda japamasu nuya 'bede hinte o yá 'ñu, ne hiñ'otho ár ngöts'i. Möñ'u honse da ntsamfödi, hinte fa'spa ár 'befi Jö habu mpe ar ñ'emui.

⁵ Da a'a'i ngi xipa ya ku njap'u, nda mhö n'a ngu n'a, ndi pe'sa n'ar hogamui, n'ar mfeni xint'axi, ne n'ar ñ'emui hindi ñ'entho.

⁶ Ngetho 'ra xi hyehyu, ne nupya hinte mañho möñ'u.

⁷ Xa ot'u pömpa ár t'ofu ar Moise emp'ö, hingi pöhmö tema di bonga nö'ö möñ'u.

⁸ Di pöhu ár t'ofó ar Moise xiñho, nu'mu da t'uta ngu möñ'ö.

⁹ Di pöhu n'e, ya 'bepate hinge mahyonibi ya hogajö'i. Go hongá nuya ts'oka t'ofó, nu'u hingi ot'a nö'ö nsipabi, nuya 'yot'ats'oki ne ya ts'ojö'i, nuya hingi hongá Jö ne hingi nsundabi, nu'u ho yá dada, yá nö'ö, ne gatho numa'ra ya hyote.

¹⁰ Bi t'uni honi nu'u 'bengwi hingyá nthöti, nu'u 'bengwi yá mindowí, nu'u pë yá mijö'iwí, nu'u möngá ya nhemñö, ne nu'u et'a Jö made kate, ne gatho nu'u to'sa ar hoga nt'uti.

¹¹ Jangu möngá ár hoga mhö Jö xa nsunda, bi zogagi ga mö.

Ár 'befi ar Pablo

¹² Di umba njamödi ma tsi Hmuhu Hesukristo, togo bi 'raka ar ts'edi, ne bi nugagi ngu n'ar hoga 'bego, bi 'yentk'a ha ma 'ye ár 'befi'ö.

¹³ Mödi mam'et'o ndi tsanga ar tsi Hmu Hesukristo, ne xa ndi utsal gatho nu'u mi teni, ne ndi nku'be, te gatho ndi japabi'u. Ha nunar tsi Dada bi hwägagi, ngetho hinge ndi pöka tema ndi ot'e, ne hinge ndi ñ'emui.

¹⁴ Ne bi gobgatho ár nhwëki, ne njap'u bi tsá da ñ'emui ar tsi Hmu Hesukristo, ne bi tsá da höngá nunar mhöte uñ'ö.

¹⁵ Nunar mhönü majöni ne mahyoni gatho da ñ'emui: Nunar tsi Hmu Hesukristo ba ekwa har ximhai da pö gatho ya 'yot'ats'oki, ha nuga ndi töka gatho.

¹⁶ Ar tsi Dada bi hwägagi togo ndi töpa ár nts'lo gatho nu ma'ra, ne njap'u nda nheki ár ts'eti ar tsi Hmu Hesukristo. Gehnü n'ar nt'udi da hyanda

nu'u nda jamfi, ne nda me'sa ar te hiñham'u da göts'i.

17 Jange nunar Ndö hiñham'u da göxa ár ts'ut'wi, dá hñönga ar nsunda ne da t'e'spa ár nsu. Gehnu hingi tu ne hingi nheki, honsenu ar Jö ne töte ár mfödi. Dá njap'u.

18 Ma tsi t'u'i Timoteo, di tsok'a'i gi umba ri mui gi mpe hár 'befi ar tsi Dada, ngu xki xi'a Jö ngi 'yot'e, ne gi mpe ngu n'ár hoga ndogu ar tsi Hmu.

19 Su ri ñ'emui, ne gi pe'sa n'ar mfeni xint'axi, ngetho 'ra bi hyep'u ne bi 'be yá jamfi, hingi pödi te da mepya.

20 'Rayu, ar Imeneo ne ar Handro nu'u togo xta ent'wa hár 'ye ar Ts'ondöhi, njap'u da dits'i ne hinda mengi da zanga Jö.

2

Hanja da tsa ga afu Jö

1 M'et'o di 'bep'ahu gi mat'wabihu Jö gatho ya jö'i, ne gi tetwabihu da mats'i, hingi tsayahu gi umfu njamödi.

2 'Yafu Jö da maxa nuya ndö ne gatho ya ts'ut'wi, njap'u ga 'buhu n'ar m'ui ter entho, ne ga 'yohu xiñho di numañhogihu ya jö'i.

3 Ngetho gehnu xiñho, ne numañho Jö ma Pohotehu,

4 togo ne da mpo gatho ya jö'i, ne da bö nö'ö majöni.

5 N'adar Jö 'bui, ne n'atho togo 'ba made ñönga ya jö'i. Gehnu ar tsi Hmu Hesukristo, togo ba ekwa har ximhai bi njö'i.

6 Bi unse ár te bi gut'a ar thaj mi tu gatho ya meximhai, ne bi mhonga gathoyu mi zonga ar pa nda mhö.

7 Jange bi thuxkagiga ngu ár mpote ar tsi Hmu ga mömba ár hoga mhö. Di mönga nö'ö majöni, hindi kate, ngetho dá jamfi ar tsi Hmu Hesukristo. Bi thuxkagi ngu ár utate nu'u hingya xodyo, ga utwabi ar ñ'emui ne nö'ö majöni.

8 Di ne habu gatho di 'bu ya ñ'ohö, dá guxa yá 'ye mhets'i, da mat'a Jö dar nt'axi yá mfeni, hindi po yá kwe, ne hindi nemahñö.

9 Di ne n'ehe, gatho ya 'behñö da beni xiñho hanja da ñhe, hinda ñ'ets'i, ne di pe'sa yá tsä. Hinda 'yeka yá ñö exa yá nsu, xa di tuta nzeye ya hwexkabojö, ya t'axdo, wa ya he ximhödi.

10 Nö'ö xiñho da mefi, dá me ya hoga 'befi ngu n'ar 'behñö tsupa Jö.

11 Ar 'behñö dá 'yoxta ár mhö Jö mhonga har nijö, ne da bödi tema nsipabi, ne da 'yot'e.

12 Hindi et'a ma xutha ar 'behñö da uta ma'ra ha ya mhunts'i, ne hinda m'ui ngu ár ñöxhmu ar ndö. Nö'ö da me'ö, da 'yoxtho.

13 Ngetho Jö bi hyoka m'et'o ar Adan, ne ka bi hyoka ar Eba.

14 Ar Adan hinto bi hyat'i, ha nunar 'behñö hö, ne mi nkadi bi ts'okwa Jö.

15 Jange xa tho ya ugi ya 'behñö nú'mu m'u yá bötsi. Mödi nuya 'behñö ma da mpohö nu'mu hinda hyep'u yá ñ'emui, da me'sa ar mhöte, ne da m'u n'ar m'ui xint'axi di tsupa Jö.

3

Njanu da m'u n'ár 'bego Jö

¹ Majöni nunar mhönu: Nu'mu togo ne da nma'yo, n'ar hoga 'befi ne'ö.

² Ne mahyoni da me'sa n'ar hogam'ui, hinte di ja te da nk'a'spabi. Di 'ñe n'adar 'behñö, di pödi xiñho nö'ö pefi, di pe'sa ar hoga mfödi. Di pödi da 'yot'wa ar ñho ma'ra, di ungar seki hár ngu, ne di pödi da uta ma'ra.

³ Hindi nti, hindi hongá ya tuhni, hendar nts'o da dö ar bojö. Ar hogajö'i, hendar kwe, hindi ne da me'sa nzeje ya bojö.

⁴ Di pödi hanja da zixa xiñho ár ngu, ne nuyá bötsi di ot'a nö'ö ne Jö.

⁵ Ngetho nö'ö hingi pödi da zixa ár ngu, hanja da tsa da zi'spa ár nijö Jö 'mu.

⁶ Hinda tsa da nma'yo n'ar 'ra'yo gamfi, ngetho yo ma da ñ'ets'i, ne njap'u da hñönga ar mfei bi hñönga ar ts'ondöhi.

⁷ Mahyoni di numañho nu'u hingya gamfi. Njap'u hinda 'be ár tsa, ne hinda zo hár 'ye ar ts'ondöhi.

Hanja da m'u nu'u faxte har nijö

⁸ N'ar maxte har nijö mahyoni di nhumañho, hindi yot'a ár ne, hindi nti, hendar nzibjö.

⁹ Di su xiñho nuna ñ'emui xi t'uti, ne di ñ'u n'ar mfeni xint'axi.

¹⁰ Mahyoni da nts'ati m'et'o ha hinte pe'sa te da k'ats'i, ne nu'mú hö, da tsa da t'ets'i.

¹¹ Njap'u nuya 'behñö n'ehe di mpe har nijö, mahyoni di nhumañho, hindi juxya nhemñö, di pödi xiñho nö'ö pefi, ne di ot'a xiñho gathö.

¹² Nuya maxte di 'ñe n'adar 'behñö, di pödi hanja da zixa xiñho ár ngu ne yá bötsi.

¹³ Nö'ö togo faxte xiñho hár 'befi Jö, dá t'e'spa ár nsu, ne njap'u hinda ntsu da xipa ma'ra ar ñ'emui pe'spabi ar tsi Hmu Hesukristo.

Ar jamfi xi t'utkagihu himi fö mam'et'o

¹⁴ Di peñ'a nunar he'minu, mödi di beni ngut'a ga map'u ma ga k'ös'a'i.

¹⁵ Ha nu'mu da tho 'ra ya pa hindi tsomp'utho, gi pödi hanja gi 'yot'a ar 'befi hár ngu Jö. Getnu ár nijö Jö togo te, ne nunar nijönu su ne ñönga nö'ö majöni.

¹⁶ Xa döta nunar ñ'emui xi t'utkagihu. Nunar mhönu hinjo'o togo da k'ats'i:
Jö ba e bi njö'i.

Ár Hñö Jö bi damajöni bi 'yot'a xiñho.

Bi hyanda yá enxe Jö.

Bi mhömba ár 'bede gatho ya hai ja har ximhai.

Gatho ár nxidi ar ximhai bi ñ'emui bi
ne bi ts'ixa mhets'i hár nsunda.

4

Mhö, m'efa 'ra ma da hye yá ñ'emui

¹ Ár Hñö Jö xi 'yotkagihu xiñho ar 'ñu, ne enö hár ngöts'i ya pa, 'ra ya ku ma da hye ar ñ'emui, da 'yo'spa yá nhemñö nt'uti ya jö'i temba yá nt'uti ya ts'ondöhi.

² Nuya kate jö'i ma da mönga ya nhemñö, ngetho xi ts'oka yá mfeni.

³ Ma da hñökwa ya jö'i da nthöti. Ne hinda hyegi da zi 'ra ya ñhuni xi 'rakagihu Jö ga tsihu di

umfu njamödi, nuju dar gamfihu ne xta pöhu nö'ö majöni.

⁴ Gatho nö'ö bi hyoka Jö xiñho, hinte ga tsanthu, honse nú'mu xka tsihu ga umfu njamödi.

⁵ Ngetho ár mhö Jö ne nú'mu di afu, japi da t'axki.

N'ár hoga 'bego ar tsi Hmu Hesukristo

⁶ Nu'mu gi uta ya ku gatho nö'ö xta xi'a'i, ne nu'mu gi 'ñet'a ri muì gatho nuya mhö nonga ma jamfihu, ne ar hoga nt'uti xka teni, njap'u hö, gár hoga 'bego ar tsi Hmu Hesukristo.

⁷ Yo gi japamasu nuya ts'o'bede hinte o yá 'ñu nonga ya meximhai. Nö'ö gi 'yot'e, hyonga hanja gi 'bui xiñho.

⁸ Ngetho nö'ö togo japi da 'ñönga ár ndo'yo ne da me'sa ar ts'edi, hints'u jukwa nzeze ar ñho. Ha nö'ö umbár muì da m'ui xiñho, jukwa nzeyewa, ne har te xi 'ñep'u n'ehe.

⁹ Nunar mhönu xta xi'ahu majöni, ne mahyoni gatho ya jö'i da ñ'emui.

¹⁰ Jange xa di umba ma muihu di mpehu, ne di thohu ya thogi, ngetho di ñ'emuihu Jö togo te. Gehnu ár ñönte gatho ya meximhai, 'bet'ogihu nuya xta jamfihu.

¹¹ Gehnu gi xipabi ne gi uta ma'ra.

¹² Yo gi ñhegi da nhu'a'i ngu hinte gi pödi ngetho gi bötsitho. Nö'ö gi pefi: Gi ñö xiñho, gi 'yomañho, gi pe'sa ar mhöte, umba ri muì gi mpefi, tseta ri ñ'emui, gi 'bu n'ar m'ui xint'axi, ne njap'u da deñ'a ya ku.

¹³ Nuya pa hindi tsomp'utho, gi népa ya ku ár mhö Jö, hñu'mba yá muì, ne gi utwabi.

14 Jamasu nunar hogant'uni xi 'ra'a Jö, ne bi xi'a'i nú'mu bi hñus'a yá 'ye yá ndö ar nijö.

15 Uмба ri муi gi pe nuya 'befiyu, ne yo ma gi hyegi. Njap'u gatho da hyandi 'yo di xu nuya ñho xi 'ra'a Jö.

16 Nsusege ne jamasu ar nt'uti. Yo gi tsaya gi 'yot'a njap'u, ngetho gi mposege, ne da mpo gatho nu'u da 'yox'a'i.

5

Hanja gi ntsixkwi n'a ngu n'aya gamfi

1 Yo gi tsu ar tsi dönzia, zofu ngu ri dada emp'ö, ha nu'u bötsitho, ngu ri jödö.

2 Nuya tsi txu, zofu ngu ri nönö, nu'u nxutsitho ngu ri nju, gi pe'sa n'ar mfeni xint'axi nú'mu gi xipa hanja da m'ui.

3 Xipa ar nijö da maxa nuya n'anxu hinto 'ñehe togo da mats'i.

4 Ha nu'mu 'ñe yá bötsi wa yá 'beto, dá böhyu da su, ne da 'yot'wa ar ñho m'et'o yá mēni. Ne njap'u da ko'spa n'a tui nunar ñho xi hñöñ'u, ngetho gehnu xiñho ne numañho Jö.

5 Nö'ö majöni ar 'ranxu, 'buse ne hinjo'o togo da su, honse to'mba ár mfats'i Jö, ne parxui mat'i ne apabi da mats'i.

6 Ha nö'ö ar 'ranxu ot'a gatho nö'ö ne, ha hingi 'yomañho ár m'ui, hinga mahyoni da maxa ar nijö, ngetho nuya 'ranxu'u mödi te, pontho xi du.

7 Xipa ya ku nö'ö di xi'a'i, ne njap'u hinte di ja te da nk'a'spabi.

⁸ Ngetho nu'mu n'ar ku hingi japamasu nu'u te yá njawi ne nuyū 'bu hár nguse, xi ts'oka ár jamfi ne tóta n'a nö'ö hinxi ñ'emui.

⁹ Nu habu di huxa yá thuhu ya 'ranxu t'umba ar mfats'i, hindi huxp'u nu'u hinxi thota hñun'ate njeje, ne hinxi 'ñe hõse n'ár döme.

¹⁰ Ne di födi bi m'u n'ar hogam'ui, bi te xiñho yá bötsi. Xi umba ar seki gatho nu'u mi tsq hár ngu, ne xi xukwa yá wa ya gamfi. Bi maxa nu'u mi tho ar thogi, ne xi bödi xi me xiñho gatho ya hoga 'befi.

¹¹ Yo gi huxa nu'u tsetho, ngetho zota ar pa da ne da mengi da nthöti, ne hinda jwata ar 'befi bi ndui bi mepa ar tsi Hmu.

¹² Ne da duxa ar ts'oki, ngetho himbi 'yot'a ngu xki mönga m'et'o.

¹³ Da nzöñ'u hinte pefi, hõse 'yo ne ya ngu. Hinge hõse da bö ya döñhe, te yá nemhñö 'yo pede ño'ö hindi 'ñepi da möñ'u.

¹⁴ Jange di 'bep'a'i, nuya 'ranxu di tsetho, dá nthöti, dá te yá bötsi ne da su xiñho ár ngu. Njap'u hinte da za te da mönga nu'u togo hingi ne da nugagihu.

¹⁵ Ngetho 'ra xi 'wege xi denga ar Ts'ondöhi.

¹⁶ Nu'mu n'ar ku ar ñ'ohö wa ar 'behñö 'ñe n'ár mēni hár ngu di 'ranxu, mahyoni da umba nö'ö te k'at'i, ne hendar ñhembibi ar nijö da su, ne da tsq da maxa ma'ra nu'u majöni hinto 'ñehe to da mats'i.

¹⁷ Nuya ma'yo tsixa xiñho ár nijö ar tsi Hmu, mahyoni xa da nhumansu, ne töte nu'u mpefi mömba ár mhö Jö ne uta ma'ra.

18 Ngetho hár T'ofó Jö enö njawa: Yo gi tut'wa ár ne ar boi ne'mi töka ar t'ei. Ne enö n'ehe: Nö'ö togo mpefi, di ñepi da t'umba ár nthöhö.

19 Nu'mu togo ne te da hyoxa n'ar ma'yo, mahyoni di 'bu yoho wa hñu togo da tsá da damajöni.

20 Nuya ma'yo hingi hegi ot'a ar ts'oki, tsui habu da hyanda gathó ya ku, ne njap'u da zu nu ma'ra n'ehe.

21 Di 'bep'a'i hár nthandi Jö, ar tsi Hmu Hesukristo ne yá enxe xi hwañ'ö, 'yot'a ngu di xi'a'i, yo ma gi faxa n'a wa man'a.

22 Yo gi hu'spa ri 'ye gi ñexa ngut'a nu'u togo ne da mepa Jö. Ngetho nu'mu hingi 'yo xiñho, da mhö gi et'atho ri xutha. Pe'ske n'ar hogam'ui hinxi jaxt'i.

23 Yo gi tsi honse ar dehe, tsi n'a tsi tui ar t'afi'obxi, da hñök'a nö'ö ar umui gi ntsawi hingi ne da hyek'a'i.

24 'Ra dama nhekitho yá ts'oki mödi hinxi thö'spatho majöni, ma'ra da fö m'efa.

25 Njap'utho nu'u to ot'a ar ñho n'ehe, 'ra ya hoga 'befi ngut'a da nheki, ha ma'ra da nheki m'efa, ngetho hingi tsá da ts'e'ma n'ar hoga 'befi.

6

1 Gatho nu'u togo m'ego, mahyoni da numañho yá hmu, ne njap'u hinda ñhömañ'u ár thuhu Jö, ne hinda ñhömañ'u ar hoga nt'uti di ñ'emuihu.

2 Nu'u togo 'ñe yá hmu ya gamfi, xa da umba yá mu da mepabi xiñho, yo ma da hyegi da 'yote. Ngetho nu'u togo hönga nunar hoga 'befinu, gehyu yá hmöka ku. Utwabi gathoyu ya ku, ne hñu'mba yá mu da 'yot'e.

Ga 'buhu ngu ne Jö, ne ga umfu njamödi nö'ö 'raju

³ Nu'mu n'a togo te gatho utatho, ne hingi uta ngu mönga ár hoga mhö ma tsi Hmuh Hesukristo, ne hingi ne da denga ar hoga nt'uti otkagihu ar 'ñu hanja ga 'buhu ngu ne Jö,

⁴ nö'ö ar jö'i'ö ar ñ'ets'i ne hinte pödi, xi 'be ár mfeni, honi togo da ntsahñökiwi. Ka di bohu hyokwa yá ñho ma'ra, ya tuhni, ya nts'ani, ne hinto ne da ntsixkwi.

⁵ Bi ehu n'ehe ya ntsahñöki, hinte mañho njuki nö'ö mönga nuya jö'iyu. Xi ts'oka yá mfeni ne xi t'ökwa nö'ö majöni. Hönse honga ar ñ'emui, ne njap'u da guka ar bojö. Hye nuya jö'iyu.

⁶ Majöni, döta ár njut'i nunar hogam'uinu, nu'mu ga ñhogamuihu nö'ö di pe'su.

⁷ Ngetho hinte xta höhuwa har ximhai, ne hinte ga höxu.

⁸ Nu'mu di pe'su te ga tsihu ne te ga hehu, gar ñhogamuihu.

⁹ Ngetho gatho nu'u togo ne da me'sa nzeye ya m'ets'i, töta yá ts'omfeni ne yá ts'ohyoke. Hinte mañho juki, ne njapabi da nhwati ne da m'edi.

¹⁰ Nu'u togo xa mö ar bojö, ka bi pop'u gatho ya ts'oki. 'Ra ya ku xi denga ar bojö, xi hyep'u yá ñ'emui ne xi tho nzeze ya dumui.

Umba ri mui gi ñöngar ñ'emui

¹¹ Ha nu'ge Timoteo, ár 'bego'i Jö, 'wege hye gatho nuya ts'okiyu. Ne umba ri mui gi 'bui xiñho, gi 'yo ngu ne Jö, gi pe'sa ar ñ'emui, ar mhöte, ar ts'eti, ne nts'a'mtho.

¹² Tho ar xanthe, xa gi umba ri mui gi ñönga ar ñ'emui. 'Yot'a ar ts'edi gi tenga xiñho ar te hinda

thege xi 'ra'a Jö nú'mu mi zoñ'a'i, ne ga damajöni ha yá nthandi nzeýe ya jö'i.

13 Di 'bep'a'i hár nthandi Jö nö'ö to umba yá te gatho nö'ö te 'bui, ne hár nthandi ar tsi Hmu Hesukristo togo bi datwa majöni ar Pilato ár hoga 'befi,

14 gi 'yot'a nö'ö di 'bep'a'i, gi 'bu n'ar m'ui hinxi jaxt'i ne hinto da k'as'a'i, to'ma ar pa da penga ar tsi Hmu Hesukristo.

15 Ngetho nu xta zo ar pa, da ñ'u Jö nunar mpenginü, gehnü togo n'ase 'bui, döta ár nsunda ne pe'sa gatho ar ts'edi, ár Ndö ya ndö ne ár Hmu ya hmu.

16 Nuna höse ár te hiñham'u da thege, ne 'bu ha n'ar hyats'i hinto tsa da zöni. Hinto xi hyandi, ne hingi tsa da thandi. Gehnü di 'ñepabi ar nsunda ne ar ts'edi hiñham'u da göts'i. Dá njap'u.

17 'Bepa nu'u pe'sa yá m'ets'iwa har ximhai, yo ma da ñ'ets'i. Hinda hñuxyá da har hyate bojö. Dá hñuxyá da Jö togo hö ar te, ne xi 'rakagihü töte nö'ö di k'athü, ne njap'u ga 'buhü ter entho.

18 Xipabi da 'yot'a nö'ö xiñho, ne da me ya hoga 'befi, gehyü yá m'ets'i. Di pödi da 'yot'a n'ar ñho, ha nu'mü te da uni, di ponga ha yá müi.

19 Njap'u to'ma n'ar hoga m'ets'i, gehnü umbabi n'ar ndo'mi nuya pa di 'ñep'u, ne zetwa yá müi hongar te hiñham'u da göts'i.

Ár göts'i nö'ö bi m'empa ar Timoteo

20 Nupya tsi Timu, su ar 'befi bi t'ent'a ha ri 'ye. Yo gi japamasu nuya ts'o'bede hinter me'u. Hingi 'yo'spa yá mhö xi hñuxase nu'u enö xa pe'sa n'ar hoga mfödi emp'ö.

21 Nu'ŭ togo xi denga nuya mfödiyŭ, xi hyep'ŭ yá ñ'emui.

Jö da hwëk'a'i ár mfats'i. Dá njap'ŭ.

**Àr 'ra'yo nkohi Jö har ñhöñhö maxei ntongwi
ár mahwifí har hai m'onda ne har ñhömfó
New Testament in Otomi, Querétaro (MX:otq:Otomi,
Querétaro)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Querétaro

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomi, Querétaro

otq

Mexico

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Querétaro

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

a3e32dbb-4826-53d8-92fc-afaa86ffff04